

היום לפני

המחלקה הגרמנית

המחלקה הגרמנית של הפלמ"ח הוקמה במאי 1942, כחלק מ"השיתוף המודיעיני החשאי" בין הבריטים ליהודים בארץ במשך מלחמת העולם השנייה. במסגרת "תוכנית ארץ ישראל לאחר הכיבוש", נעדה 'המחלקה הגרמנית' לפעול כחלק מהכוחות הפרטיזנים. מטרת המחלקה עוצבו ושונו בהתאם להתפתחות הלחימה בצבא הגרמני בגזרת המזרח התיכון.

תוכן עניינים

היום לפני:

המחלקה הגרמנית

נגבה

דבר המפקד

משולחנו

מאי בתמונות

תמונת החודש

חברים חוגגים

הידעת?

דבר המשורר

חלף השתתפות

בכנס המחלקה הגרמנית

יג' טשטער-העמק יום שישי ב באהל טשט' 2.9.1988

כ.ו. אני זוכר את הימים ההם.
השנה היתה שנת 1942.
דומה היה שכל העולם עולה בלה
כוח. משהי התחמשה מוצדק בני
קיעין די גור טכאן ועד לטטאלני
גור. אש עלחה. אש גודלה. המדורה
שלנו הקטנה לא היתה כי אם תער
בה דלה לאש שעלה מהכשנים
שכסידאנק. טרילינק ואשוויץ.
וגאנו 40 אנשי המחלקה הגרמנית
ישכנו וימרגו בחריקת שיניים את
הואכס אם רייך... ישבנו. וימרגו
וחיכנו. מתי יבוא יום הנקם.

הכוח לא ידוע...

אני זוכר את הימים ההם.
באו אלי ואמרו: "פסימים מחלקה
לחפקידים מוחלוקה גרמנית".
הבית
של
הי
גור
והחנה
שם
חריגלה
רוסים
לאימון
מרגו
גרמנית. אכלתי גרמנית.
גרמנית ושנאתי אותם את
שנים בגרמנית.

על החתום
מפקד המחלקה

יג' טשטער

האיור - הייזק

"... אני זוכר את הימים ההם.

חשבת גרמנית, אכלתי
גרמנית, נלחמתי גרמנית
ושנאתי אותם את הגרמנים
בגרמנית.

ואנחנו, 40 אנשי המחלקה
הגרמנית ישבנו וזימרנו
בחריקת שיניים את ה"ואכט
אם רייך"... ישבנו, זימרנו וחיכנו,
מתי יבוא יום הנקם."

תוכן עניינים

היום לפני:

המחלקה הגרמנית

נגבה

דבר המפקד

משולחננו

מאי בתמונות

תמונת החודש

חברים חוגגים

הידעת?

דבר המשורר

היחידה שהתה בקיבוץ משמר-העמק כמחלקת פלמ"ח רגילה והתאמנה ביער משמר-העמק. אימוני המחלקה הגרמנית הותאמו למטרה כפולה: מודיעינית ומבצעית. משימותיה היו איסוף מידע על סדרי גודל של יחידות הצבא הגרמני ועל תנועתן, לצד פעולות חבלה ביעדים אסטרטגיים. האימונים נועדו להכשיר את אנשי המחלקה כחיילים גרמניים לכל דבר, ובמחנה האימונים אף נלמדו שירי הווי של חיילים גרמנים.

עם הסרת איום הפלישה הנאצית בסוף 1942, שונה ייעודה של המחלקה הגרמנית וחלק מחבריה גויסו לשורות הבריגאדה היהודית שלחמה לצד הצבא הבריטי באירופה. שאר החברים התפזרו בין הקיבוצים וביחידות הפלמ"ח השונות והמשיכו את תרומתם כאן בארץ.

מתוך "לקוט הכזבים":

כשמלחמת העולם השנייה נגמרה, פירק הפלמ"ח את המחלקה הגרמנית. חלק מחברי המחלקה הצטרפו לקיבוץ כפר סאלד. החברה רצו להוכיח לקיבוץ את מידת מסירותם ולא ידעו איך. כיוון שהיה ביניהם משורר בשם 'הנס', חיברו המען לקיבוץ. ההמען הזה הפך במשך הזמן לחלק חשוב מרפרטואר השירים של הפלמ"ח. המילים הן:

"כפר סאלד יהיה **קיפוץ** גדול מחר
חברות רבים לאין מספר
 כי מיום שבאנו **לקליל**
השתנתו פני **הקיפוץ** כליל
 ומכיוון שבאנו **לקליל**
 אל החולה נעפילו!"

היום לפני

קרבות נגבה

מתוך: קול נגבה – יומן הקרבות תש"ח:

"כבר בימי דצמבר של שנת 1947 הייתה נגבה ליישוב במצור. התחילה עבודה קדחתנית של התבצרות והתחפרות; הועלה הנשק הדל מן ה"סליקים"; חוליות מרוכזות לשינה בבגדים – מוכנות להגנה; פקודות בדבר הגבלת היציאה אל מחוץ לחצר המשק; שמירה מעל מגדל-המים; הוראות מיוחדות על הקשר עם עובדי השדה; אכן, נגבה פשטה צורה ולבשה צורה... אט אט חדלה להיות יישוב חקלאי-קיבוצי בונה ויוצר והפכה לנקודה בחזית: תעלות נחפרו לאורכה ולרוחבה, עמדות קרב הוקמו מסביב לה. והלאה מזה: ימי אפריל והמחצית הראשונה של חודש מאי – הם ימים של טרם סערה הקרבה ובאה. הקיבוץ כבר חדל מלחיות את חייו הרגילים; אין יציאה לשדות, אין איסוף יבול, בשדות היה הכל למאכלת אש. ובחצר – הפגזות והפצצות יום יום. בכל יום נהרסים בתים והופכים לע" מפולת, צריפים עולים באש, הלולים והרפתות מתמוטטים, ענפי המלאכה משתקקים והקיבוץ כולו משתכן בעמידות מגן."

ב-21 במאי 1948 הוחדרו בהיחבא מבעוד לילה לנגבה כוחות רבים כהכנה למתקפה על משטרת עירק סואידן. כנראה שהמצרים הרגישו בתכונה זו והפציצו את הקיבוץ במטוסים. אחת הפצצות שהוטלה פגעה בריכוז של לוחמים והרגה, בין היתר, את מפקד נגבה, יצחק "יואב" דובט – קצין ההדרכה הראשי של הפלמ"ח.

מגדל המים בקיבוץ נגבה
המופצץ 1948, צייר לודוויג בלוס.
הציור מופיע בתערוכה "מכחול
וזיכרון" בבית הפלמ"ח.

תוכן עניינים

היום לפני:

המחלקה הגרמנית

נגבה

דבר המפקד

משולחננו

מאי בתמונות

תמונת החודש

חברים חוגגים

הידעת?

דבר המשורר

תוכן עניינים

היום לפני:

המחלקה הגרמנית

נגבה

דבר המפקד

משולחנו

מאי בתמונות

תמונת החודש

חברים חוגגים

הידעת?

דבר המשורר

יצחק דובנו, שנדע בכינוי "יואב",
נמנה על אותה חבורת מפקדים מצומצמת
שתרמה בשעתו לעיצוב דמותו המיוחדת
של הפלמ"ח ולגיבוש תורת הלחימה שלו.
נטיותיו הטבעיות לא היו בתחום הצבאי
דווקא, אלא בתחום האמנויות כמו:
מוסיקה ציור ושירה.

תוככי, נגבה / יצחק דובנו

היום קמת' עם שחר ואצא לקבל פני השמש.

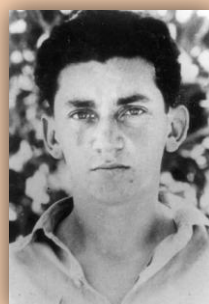
אברך יידי" משכבה: את השדות ואת השמים ואת ההרים שבאופק.
הנה נמתחים הם קווי-הגבולות הגל"ם על רקע-הרקיע המתבהר במגע של
קרני השמש הראשונות. הם ידועים לי מאוד; צופן אני אותם בעיני" ממש.
אך מחדש מעוררים הם את לבי ומפעמים אותי. ומעביר אני עיני" מזרחה
ומבטי' גולש על פני שדות שנחרשו, כרי שלך ונירים שחורים, פוסח על
הכפר הערבי אשר נצמד לראש הגבעה כפטר"ה אפורה, ושוקע בכחול
ההרים הנ'צבים אילמים וראשיהם טובלים בזוהר הורוד של הזריחה.
ופה אתי, נגבה! יפה את באור-הזריחה הענוג, בשרב היום ובשעת מעריב עת
לובן החמה הופך לפז ואזים...

דבר המפקד

"מי שמדבר מהר – יש לו מה להסתיר..."
חיים בר-לב

מפקד פלוגה ד', הגדוד השמיני והתשיעי
"האיש שדיבר לאט וחשב מהר"

משולחננו

סמינר לציון 57 שנה למרד גטו ורשה

ביום שני, ה-6 למאי, התקיים מפגש בבית הפלמ"ח עם חיים גורי בסימן 57 שנה למרד גטו וורשה.
במפגש זה, שיתף אותנו חיים גורי בזיכרונותיו מאותם ימים, לצד קטעים מסרטו "פני המרד".

חיים גורי ושליחי הפלמ"ח
יעקב סלומון ויושקו
הונגריה 1947

זוכרים את שוריקה

ביום א', ה-12.5.2013, התקיים בבית הפלמ"ח ערב מחווה לשוריקה ברוורמן, ערב זה שילב קטעי שירה, קטעי סרטים וסיפורים על חייו של שוריקה ותרומתה: בשומר הצעיר, בפלמ"ח באירופה הכבושה כצנחנית, בצה"ל ובחברה. רבים הגיעו: חברי פלמ"ח, חניכי תנועות הער, חיילי וקציני צה"ל, חברי קיבוץ שמיר וחבריה לתנועה ולדרך של שוריקה.

תוכן עניינים

היום לפני:

המחלקה הגרמנית

נגבה

דבר המפקד

משולחננו

מאי בתמונות

תמונת החודש

חברים חוגגים

הידעת?

דבר המשורר

תוכן עניינים

היום לפני:

המחלקה הגרמנית

נגבה

דבר המפקד

משולחננו

מאי בתמונות

תמונת החודש

חברים חוגגים

הידעת?

דבר המשורר

טיול לנגב בראשית האביב – צוות בית הפלמ"ח

בחודש שעבר ערכנו סיור בנגב בעקבות האירועים המרכזיים באזור במלחמת העצמאות.

ביקרת באנדרטת חטיבת הנגב שם שמענו על כיבוש באר שבע; באנדרטת הקומנדו הצרפתי, למדנו את סיפורו של המפקד טדי איתן; דהרנו לכיוון משלטי חוליקאת שנכבשו במסגרת מבצע ברק בחודש מאי 48; במשטרת עירק סואידן ראינו לנגד עינינו את הקושי שבניסיונות כיבוש המצודה. לאחר מכן המשכנו לקיבוץ נגבה וסיימנו את הסיור, לצד המצרים, בגשר עד הלום.

“ובחודש ההוא...”

מאי בתמונות

14 במאי 1948 – הכרזת העצמאות

בתמונה: מעפילי האנייה “לניצחון” - על הסיפון, מתבשרים בלב-ים על הכרזת העצמאות והקמת מדינת ישראל, והופכים בן רגע ממעפילים לעולים.

31 במאי 1941 – פקודת הקמת צה"ל

בתמונה: טופס שבועה לצה"ל ביידיש לאנשי הגח"ל.

15 במאי 1941 – הקמת הפלמ"ח

בתמונה: כנס הפלמ"ח הראשון במשמר העמק. יושבים: יצחק שדה, ישראל גלילי, משה סנה, אליהו גולומב, יעקב דורי.

15 במאי 1948 פלישת צבאות ערב

בתמונה: סיסמא מחגיגות ה-1 במאי שנתרה בחדר האוכל ההרוס בנירים לאחר הפצצות המצרים. “לא הטנק ינצח כי אם האדם”.

תוכן עניינים

היום לפני:

המחלקה הגרמנית

נגבה

דבר המפקד

משולחן

מאי בתמונות

תמונת החודש

חברים חוגגים

הידעת?

דבר המשורר

תמונת החודש

מסיבת שבועות ברמת רחל
פלוגה ח'

חברים חוגגים

מזל טוב לחברות הפלמ"ח שמציינות יום הולדת החודש!

רותי בר-רצון מחטיבת הנגב
מתנדבת באוצר-תמונות הפלמ"ח

רבקליה קרמר מהציזבטרון
מתנדבת בעמותת דור הפלמ"ח

תוכן עניינים

היום לפני:

המחלקה הגרמנית

נגבה

דבר המפקד

משולחננו

מאי בתמונות

תמונת החודש

חברים חוגגים

הידעת?

דבר המשורר

הידעת?

קיבוץ ברור חיל – ראשון הקיבוצים שעלו על הקרקע במהלך מלחמת העצמאות

ב-5 למאי 1948, חטיבת הנגב הקימה את הישוב הראשון שעלה על הקרקע במלחמת העצמאות עוד בטרם הקמת המדינה, ושמו הוא ברור חיל על שם הכפר הערבי – "בריר".

המייסדים היו חברי גרעיני "חרות" ו"סנה" של תנועת "החלוץ" ממצרים, אשר עלו ארצה בשנת 1945 וקיבלו הכשרה בדגניה ב' ובגבת. זמן קצר לאחר הקמתו, בשנת 1952, נבחר לשמש קיבוץ היעד של תנועות הנוער הברזילאיות "דרור" ואחר כך "דרור הבונים", והחל לקלוט מספר גדול של גרעיני עליה מברזיל. כך הפך ברור חיל לקיבוץ המרכזי של יוצאי ברזיל בישראל, או כפי שאוהבים לומר חבריו: לקיבוץ הברזילאי הגדול ביותר בעולם. בין חברי הגרעין הברזילאי – חנה ומרדכי חצור, סבתא וסבא של המדריכה ליר!

היום ברור חיל הוא יישוב רב גוני, המשלב אוכלוסיות ותיקות וצעירות, מייסדים ובנים, חברים ותושבים.

לאחר שנים של משבר, שוב חצר הקיבוץ מלאת ילדים. בשכונה הקהילתית נבנים בתים חדשים, ואליהם נקלטות משפחות של בנים ואחרים, שהחליטו לנטוע במקום הזה את שורשיהם.

אמה של החיילת המדריכה ליר,
בילדותה בקיבוץ

מגדל השמירה בקיבוץ כיום

תוכן עניינים

היום לפני:

המחלקה הגרמנית

נגבה

דבר המפקד

משולחננו

מאי בתמונות

תמונת החודש

חברים חוגגים

הידעת?

דבר המשורר

דבר המשורר

נ. אלתרמן - הטור השביעי

דבר מבקיעי הדֶּרֶךְ

עורב ועיט על גבהים
ראה ראו לדת ממלכת
עת הגדודים העבריים
טורפו ולא צמדו מלכת.
כבתם צמל חריש צמק
נמים הם תחת תל ופֶּרֶח.
לא ישיגם קול שיר ושחוק
שכן עברו הם את הדֶּרֶךְ.

לך, העם הקס וחי,
נשיאו הם לא הלל-זֶכֶר.
לך, העם, נתנו הם שי
את ארבעים הקילומטר...
את ארבעים הפרסאות
העקבות מקרב-ופֶּרֶךְ,
האפרות ומסלעות...
ומעתה פתוחה הדֶּרֶךְ.

ההגיון גָּזַר: לשוא!

הפחד סח: נחתם דיננו!
חשבון המלחמות השב
ירק בבוז אל מול פֶּנִיעַ.
פלדה אנגלית ואש-ערבים
צווח: "אתכם נכריע בֶּרֶךְ!" -
ולנו רק מגן רובים...
אבל עברנו את הדֶּרֶךְ!

מגבול מזרח שטפה צמון,
מגבול דרום עלתה מצרים.
צפון וים בקול-המון
סגרו את מעגל הצייד.
בסד נתנו רגלינו, אל,
עלי גחון זחלנו הרה,
ועל גבעת אח טפל -
אבל עברנו את הדֶּרֶךְ.

דרך בורמה התגלתה ב-24 במאי 1948 ע"י שלושה מלוחמי הגדוד השישי של חטיבת הראל, ושימשה דרך עוקפת למעבר כוחות צבא ישראלים ואספקה מאזור קיבוץ חולדה לירושלים. אלתרמן כתב את השיר בדצמבר 1948, עם חניכת "דרך הגבורה" - הכביש שנסלל בעקבות פריצת דרך בורמה ובמקביל לה.

תוכן עניינים

היום לפני:

המחלקה הגרמנית

נגבה

דבר המפקד

משולחננו

מאי בתמונות

תמונת החודש

חברים חוגגים

הידעת?

דבר המשורר